

نیایش‌ها و نیایش‌های نهج‌البلاغه

دعای نیایش

در کلام مولا امیرالمؤمنین علی علیه السلام

گروه تحقیق و پژوهش بنیاد نهج‌البلاغه:
پیام صدریه، مرتضی سلمان‌نژاد

سرشناسه: صدر، ۱۳۵۰

عنوان قرارداد: نهج البلاغه، فارسی- عربی، برگزیده، روح

عنوان و نام پدیدآور: دعا و نیایش در کلام مولا امیرالمومنین علیه السلام / گروه تحقیق و پژوهش بنیاد نهج البلاغه

پیام صدریه، مرتضی سلمان‌نژاد.

مشخصات نشر: مشهد: به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص.

فروست: نیایش‌ها و ستایش‌های نهج البلاغه.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۲-۳۳۳۹-۹

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: علی بن ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه -- خطبه‌ها -- نقد و تفسیر

موضوع: علی بن ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه -- دعا

موضوع: علی بن ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. دعاها -- نقد و تفسیر

شناسه افزوده: سلمان‌نژاد، مرتضی، ۱۳۶۶ -

شناسه افزوده: علی بن ابی‌طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه. خطبه‌ها، شرح

شناسه افزوده: به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

رده‌بندی کنگره: BPT/۰۴۲

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۱۵

شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۴۷۰۹

نیایش ها و ستایش های نهج البلاغه

۲۸۳۹

نمایش در کلام مولا امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)

گروه تحقیق و پژوهش بنیاد نهج البلاغه: پیام صدریه، مرتضی سلمان نژاد

سراج جلد و صفحه آرا | سعید کربلانی

چاپ اول | ۱۳۹۹

شمارگان | ۵۰۰ نسخه

قطع | قفسی

چاپ | مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

شابک | ۹۷۸-۹۶۲-۳۳۳۹-۹

حق چاپ محفوظ است.
به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

قیمت | ۲۲۰,۰۰۰ ریال

دفتر مرکزی | مشهد، بلوار سجاد، خیابان میلاد ص.ب. | ۹۱۳۷۵/۴۹۶۹

تلفن و دورنگار | ۳۷۶۵۲۰۰۸

دفتر تهران | تلفن و دورنگار | ۸۸۹۶-۴۶۶

سامانه پیامکی | ۳۰۰۰۳۲۰۹ شبکه های اجتماعی | ۰۹۰۲۷۶۵۲۰۰۸

نشانی اینترنتی | www.behnashr.com | پست الکترونیکی | publishing@behnashr.com

اینستاگرام | [behtarinhaye_nashr](https://www.instagram.com/behtarinhaye_nashr)

فهرست مطالب

۸	پیشگفتار.....
۹	عبادت عارفانه امام علی علیه السلام
۱۱	چرا نهج البلاغه؟.....
۱۴	نگاهی به محتوای نهج البلاغه.....
۱۴	۱. خطبه‌ها.....
۱۵	۲. نامه‌ها.....
۱۷	۳. وصیه‌ها.....
۱۸	ویژگی‌ها؛ ممتاز نهج البلاغه.....
۱۸	(الف) گستره موضوعی.....
۱۹	(ب) جامعیت.....
۲۰	(ج) جاودانگی.....
۲۱	(د) فصاحت و بلاغت.....

فصل اول: نیایش در کلام امام علی علیه السلام

۲۴	مقدمه.....
۲	مناجات در کلام مولا.....
۲۸	۱. خطبه ۴۶.....
۳۳	۲. خطبه ۱۲۰.....
۳۵	۳. خطبه ۱۳۱.....
۳۷	۴. خطبه ۲۰۳.....
۴۰	۵. خطبه ۱۵۹.....

۴۵		خطبه ۱۷۱
۴۸		خطبه ۲۱۵
۵۱		خطبه ۲۱۸
۵۴		نامه ۱۵

فصل دوم: دعا در کلام امام علی

۶۰		مقدمه
۶۱		خطبه ۲۳
۶۵		خطبه ۲۱۶
۶۷		خطبه ۳
۶۹		خطبه ۷۱
۷۵		خطبه ۷
۷۸		خطبه ۱۱۴
۸۲		خطبه ۱۳۷
۸۶		خطبه ۱۸۴
۸۸		خطبه ۱۹۷
۹۱		خطبه ۲۰۸
۹۱		نامه ۳۱
۹۲		نامه ۳۴
۹۳		نامه ۳۵
۱۰۱		نامه ۵۳
۱۰۶		حکمت ۴۶۴
۱۰۶		خطبه ۷۵

۱۰۹		۱۰۲ خطبه
۱۱۲		۱۴۳ خطبه
۱۱۶		۱۷۰ خطبه
۱۱۹		۱۷۵ خطبه
۱۲۱		۱۹۶ خطبه
۱۲۳		۹۳ خطبه
۱۲۷		۱۷۲ خطبه
۱۲۹		۹۶ حکمت
۱۳۰		۲۶۸ حکمت

فصل سوم: تربیت و شکایت در کلام امام علی

۱۳۴		مقدمه
۱۳۷		۳۰۳ حکمت
۱۳۹		۲۷ خطبه
۱۴۳		۷۰ خطبه
۱۴۵		۴۴ خطبه
۱۴۸		۱۸۳ خطبه
۱۵۰		۲۵ خطبه
۱۵۱		۱۲۴ خطبه
۱۵۶		۱۸۰ خطبه
۱۶۰		۴۱ خطبه
۱۶۲		۱۳۵ خطبه
۱۶۵		کتاب نامه

پیشگفتار

امام علی علیه السلام تنها کسی بود که همواره همراه با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بود و استعداد ذاتی و علم حضوری را از آن بزرگوار دریافت کرد. چنان که خود در نهج البلاغه شدت علاقه و اعتماد پیامبر صلی الله علیه و آله را نسبت به خویش این گونه گزارش می کند:

«شَمُّهُ مِنْ مَنَازِلِ مَنْ دَرِ نَزْدِ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله آگاهید، هم از جهت خویشاوندی و هم از آن جهت که حرمت خاصی برای من می شناخت. من خردسال بودم که مرا در کنار خود می نشاند. سینه خود می چسبانید و در بستر خود می خوابانید و تن من به تن او می سایید و بوی خوش خود را به مشام من می رسانید. گاه چیزی را می جوید و در دهان من می دما. هرگز نه دروغی از من شنید و نه در رفتارم خطایی دید... من همواره چون بچه شری که در پی مادر رود، در پی او می رفتم و او هر روز یکی از صفات پسندیده اش را برای من بیان می کرد و مرا می فرمود، که به آن اقتدا کنم»^۱.

امام علی علیه السلام از آن زمان که پیدایش در خوت غار حرا آماده دریافت وحی الهی می شد و پس از آن، در کنار او بود. او اولین مردی بود که اسلام آورد. در حالی که ۱۰ سال بیشتر نداشت. از این رو می فرماید:

«پیامبر هر سال در غار حرا زمانی چند خلوت می خرد. من او را می دیدم و کسی جز من نمی دید. روزگاری، جز خانه ای که رسول الله صلی الله علیه و آله و خدیجه رضی الله عنها در آن می زیستیم، اسلام در خانه دیگری نبود. نور وحی و رسالت را به چشم خود می دیدم و بوی نبوت را استشمام می کردم. هنگامی که وحی نازل می شد من صدای ناله شیطان را می شنیدم. می پرسیدم: یا رسول الله، این صدای چیست؟ می فرمود: صدای شیطانی است. از این که او را بپرستند، نومید شده است. تو هم می شنوی، هر چه را من می شنوم و می بینم، آن چه را من می بینم، جز این که تو پیامبر نیستی ولی تو وزیر منی و تو به راه خیر می روی»^۲.

۱. نهج البلاغه، خطبه ۲۳۴.

۲. همان.

آیت الله جوادی آملی شش برداشت از این عبارت امام علی (ع) مطرح می‌کند:

۱. وحی و رسالت موجودیتی نورانی و معنوی است که آن نور با چشم جان دیده می‌شود؛

۲. نبوت همان گونه که نورانی و شهودی است، معطر و مشموم نیز هست؛

۳. قلب ولی خدا که بصیر است؛ شمیم نیز هست؛ از این رو هم می‌بیند هم می‌بوید؛

۴. قلب ولی خدا افزون بر دیدن و بوییدن؛ دارای نیروی شنوایی است، یعنی

سَمِيعٌ است که ناله ابلیس را شنیده است؛

۵. قلب انسان نازل که مظهر تام بسیط الحقیقه است، همه کمال‌های انسانی را

بدون ترک و خلل در آن است؛

۶. مشاهده نور وحی رسالت و بوییدن رایحه نبوت و شنیدن ناله شیطان

از خصوصیات مقام شایخ محبت الهی است و اختصاصی به صاحب ولایت

تشریعی، یعنی پیامبر (ص) است؛

از این رو معرفت و شناخت امام نسبت به عقایق هستی در مقام شاهد مستقیم

و بدون واسطه جریان وحی در جان پیامبر اکرم (ص) ترازوی بلند از حیات انسانی را به

دست می‌دهد که توجه به آن در بهره‌گیری بلند از ظرفیت‌های هستی در مسیر

زندگی به مدد آدمی خواهد آمد.

عبادت عارفانه امام علی (ع)

بدون تردید نقش عبادت و گفتگوی با خدا در زندگی امام علی (ع) تشکیلی و محوری

داشته است و تمامی عرصه‌های زندگی آن بزرگوار مشحون از یاد و ذکر خداوند است.

از آنجاکه معرفت و شناخت امام علی (ع) شناختی شاهدانه است؛ عبادت خدا را به

مثابه زیارت تلقی می‌کند، چنان‌که در تفسیر «قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ» فرمود:

«حَانَ وَقْتُ الزِّيَارَةِ وَالْمُنَاجَاةِ وَقَضَاءِ الْحَوَائِجِ وَذِكْرِ الْمُنَى وَالْوُصُولِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِلَى كَرَامَتِهِ وَغُفْرَانِهِ وَعَفْوِهِ وَرِضْوَانِهِ؛ عبارت قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ یعنی، وقت زیارت و مناجات و قضای حوائج و رسیدن به آرزوها و وصال خدای تعالی و کرامت و عفو و بخشش و رضوان او رسید.»

آری نزد امام، نماز نیز شکلی از زیارت خداوند به تصویر کشیده شده است. کسی که به زیارت جمیل محض نائل می شود، هرگز خود را نمی بیند، چه رسد به دیگری؛ چنان است که عبادت او رنگی غیر از دیگر عبادات به خود می گیرد. عبادت او از جنس عبادت آزادگان و احرار است؛ نه بردگان و سوداگران؛ از این رو فرمود:

«گروهی خدا را از سر شوق (به بهشت) می پرستند، این عبادت سوداگران است. و گروهی خدا را از سر ترس (از عذاب) می پرستند، این عبادت بردگان است. و گروهی خدا را از سر شکر می پرستند، این عبادت آزادگان است»^{۴۱}.

امام علیه السلام جنس عبادت خویش را به از باب ترس از جهنم؛ و نه از بهر طمع ورزی نسبت به بهشت؛ بلکه تنها از این جهت، بر کسی شمرد که خداوند شایسته عبادت و پرستش است؛ و این، عبادت آزادگان است!

عبادت امام علی علیه السلام عبادت کسی است که دارای همه مراتب کمال است و در مقامی شاهدانه با خدای خویش به راز و نیاز می پیوندد؛ این رو در طی طریق کمال شهودی خویش انقطاع از هر چه غیر خداست را طلب می کند. حتی حجاب های نورانی که بر مسیر طریق الی الله مکشوف می شود و عابدی چون علی با آنها را تشخیص دهد و از آن نیز انقطاع حاصل کند:

«إِلَهِي هَبْ لِي كَمَالَ الْإِنْقِطَاعِ إِلَيْكَ وَأَنْزِ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا بِضِيَاءِ نَظَرِهَا إِلَيْكَ»^{۴۲}.

۱. ابن بابویه قمی، محمد بن علی (شیخ صدوق)، معانی الأخبار، ص ۴۱.

۲. حیات عارفانه امام علی علیه السلام، ص ۶۳.

۳. تهج البلاغه، حکمت ۲۳۷.

۴. قمی، عباس، مفاتیح الجنان، مناجات شعبانیه، ص ۲۰۸.